

MEMÒRIA 2010

L'ingrés de fons a l'Arxiu

L'any 2010 els fons dipositats a l'Arxiu del Port s'han vist incrementats gràcies a la cessió de dos fons rellevants per a la història marítima de Tarragona. D'una banda, el Club Nàutic de Tarragona cedí la seva documentació històrica a l'Arxiu del Port, acte que es va formalitzar amb la signatura del conveni de cessió el dia 7 de juliol de 2010. Un total de 4 caixes d'arxiu dels anys 1915 al 1998, que contenen els llibres d'actes de l'entitat des de l'any 1928 al 1967, documentació econòmica i administrativa, de l'Escola de Marineria, de la Secció de Rem i fotografies.

L'altra associació que ha cedit els seus fons històrics a l'Arxiu del Port l'any 2010 va ser el Gremi de Marejants - Societat Marítima i Protectora de Tarragona, la qual es va fer efectiva el dia 11 d'agost. En aquest cas s'ingressaren 12 unitats documentals dels anys 1751 al 2006. Els llibres d'actes de l'entitat des de 1885 al 1962, inventaris, reglaments, registres de socis, llibres de comptabilitat, factures, escriptures de les propietats immobiliàries, són una mostra de la documentació que forma part d'aquest fons. El seu inventari es pot consultar a:

http://www.porttarragona.cat/images/stories/Downloads/Port_de_Tarragona/cemapt/arxiu_del_port/inventariqremimarejants.pdf

La digitalització dels fons de l'Arxiu

El mes d'abril de 2010 s'iniciaren els treballs de digitalització dels Llibres d'Actes de la Junta d'Obres del Port de Tarragona i del Comitè Executiu dels anys 1869 al 1992, tasca que s'adjudicà a l'empresa Informàtica El Corte

Inglés. A banda de la digitalització dels llibres originals manuscrits per a la seva conservació i preservació futures, es va fer també la transcripció de tots els documents per tal de poder fer cerques exhaustives, cosa que facilita enormement la consulta d'aquests llibres. La documentació en qüestió consisteix en 22 volums de Llibres d'Actes del Ple de la Junta d'Obres del Port de Tarragona dels anys 1869 al 1992 i 20 volums més corresponents a les sessions de la Comissió Executiva - Permanent dels anys 1903 al 1991.

L'objectiu final d'aquesta campanya de digitalització és penjar el major nombre possible d'actes digitalitzades i la seva corresponent transcripció al web corporatiu per fer-ne una més gran difusió atenent, però, la legislació vigent relativa a la protecció de dades de caràcter personal i la d'accés als documents. Per aquest motiu, i paral·lelament, s'han iniciat els tràmits amb l'Agencia de Protecció de Datos Española i la Dirección General de Servicios del Ministerio de Fomento, organismes que determinaran al respecte.

Així mateix, durant l'any 2010, i arran del conveni entre el Port de Tarragona i la Secció de Serveis Socials en l'Àmbit Penal del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya, diversos membres de la PTBC (Prestació de Treballs en Benefici de la Comunitat) han dut a terme tasques de digitalització de la documentació microfilmada del Fons Junta Protectora de les Obres del Port (1790-1836), tasca que s'havia iniciat el 2009.

A finals d'aquest any passat es va iniciar, juntament amb els companys de Delineació i Planimetria de l'Autoritat Portuària, la digitalització dels plànols que acompanyen els projectes antics d'obres per preservar-los del seu ús i manipulació futures, així com per facilitar-ne la seva consulta i reproducció. Està previst que aquesta tasca es continuï durant tot l'any 2011.

El Premi d'Investigació del Port de Tarragona

L'abril de 2010 es van fer públiques les bases del **IV Premi d'Investigació Port de Tarragona**, aquest cop sota el format de projecte de recerca. La dotació és de 6.000 euros i el termini per presentar treballs finalitzà el 30

de novembre de 2010. Es poden consultar les bases a:
http://www.porttarragona.cat/images/stories/Downloads/Port_de_Tarragona/cemapt/arxiu_del_port/folleto.pdf

Al mateix temps, el mes de gener de 2010 es fallà el III Premi d'Investigació Port de Tarragona i en resultà guanyadora l'obra: *La Marina de Tarragona en el segle XIV. La seva relació comercial amb Mallorca*, del mallorquí Guillem Morro Veny. L'acte de lliurament del Premi va tenir lloc el 29 d'octubre de 2010. Està prevista l'edició d'aquesta obra pel segon trimestre de l'any 2011 dins la Col·lecció Saturnino Bellido.

L'Arxiu en xifres

Consultes Internes: 140

Consultes Externes: 186

Total Consultes: 326

Préstecs de Documentació: 229

Consultes Arxiu Fotogràfic: 50

Internet:

- Usuaris que han visitat el web de l'Arxiu: 8.857
- Fons Documentals: 1.704 visites
- Biblioteca/Hemeroteca: 1.626 visites
- Exposicions: 1.313 visites
- Premi d'Investigació: 7.920 visites
- Notícies: 1.615 visites
- Memòries: 1.571 visites
- Història del Port: 723 visites
- Usuaris que s'han descarregat:
 - les Bases del Premi d'Investigació: 1.211
 - l'inventari del Fons de Capitania: 418
 - l'inventari del Fons del Gremi de Marejants: 132
 - les *Actas de les II Jornadas Técnicas de Archivos Portuarios*: 690

- el programa del Cicle de Conferències commemoratives dels 20 anys de l'Arxiu: 74
- Usuaris que han descarregat videos:
 - Exposició "20 anys d'Arxiu": 327
 - l'Arxiu a Expro-Reus: 136
 - Actes del 20è aniversari de l'Arxiu: 345
 - Vols conèixer la vida d'un document portuari?: 613
 - Estand de Sant Jordi: 496
 - Exposició "Dones d'empresa": 379
- Usuaris que s'han descarregat fotos històriques: 959

Els assessoraments

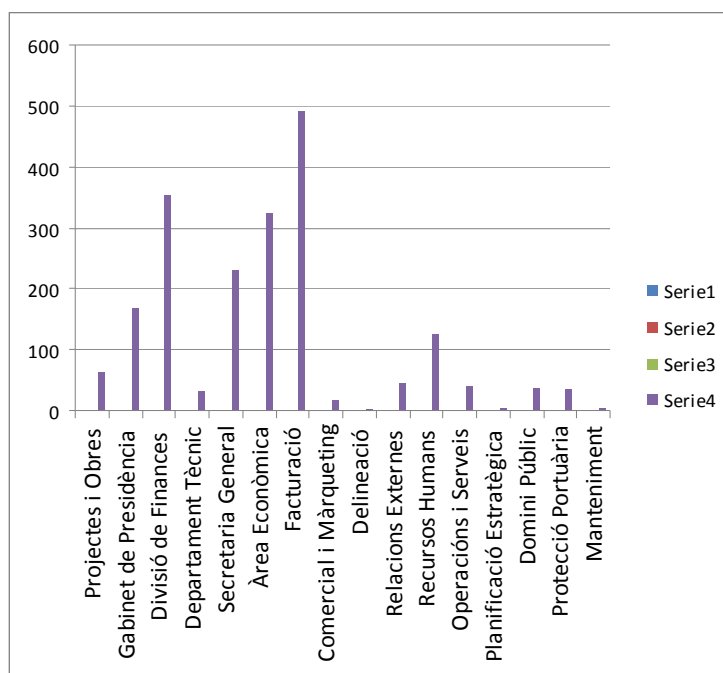
Aquest any 2010, a banda de les consultes habituals, formulades tant per part dels usuaris interns com dels externs, s'han iniciat els tràmits per sol·licitar la inclusió de l'Escala Reial del Moll de Costa dins el Catàleg de béns a protegir de l'Ajuntament de Tarragona amb l'objectiu de preservar aquest espai emblemàtic portuari per a les generacions futures.

Les transferències de documentació

El 2010, a conseqüència del trasllat de les oficines de l'administració portuària a la nova seu, hi ha hagut 60 transferències de documentació a l'Arxiu que han suposat la incorporació de gairebé 2.000 noves unitats d'instal·lació. Amb la previsió d'aquest allau de documentació es va habilitar una nova sala de dipòsit a les instal·lacions de l'Arxiu del carrer del Mar, número 12 on s'ocupà a la planta baixa, una sala de 72 m² amb 64 mòduls de prestatgeria o el que és el mateix amb capacitat per acollir 351,6 metres lineals de caixes d'arxiu.

TRANSFERÈNCIES ANY 2010

Departaments	Caixes
Projectes i Obres	63
Gabinet de Presidència	169
Divisió de Finances	354
Departament Tècnic	33
Secretaria General	232
Àrea Econòmica	324
Facturació	493
Comercial i Màrqueting	17
Delineació	3
Relacions Externes	45
Recursos Humans	125
Operacions i Serveis	39
Planificació Estratègica	6
Domini Públic	38
Protecció Portuària	36
Manteniment	6
	1.983

L'Arxiu a la xarxa

El 2010, conjuntament amb els tècnics de Sistemes d'Informació de l'APT, s'ha dut a terme la reestructuració de la pàgina web de l'Arxiu dins el portal corporatiu del Port de Tarragona: www.porttarragona.cat.

Després de la pàgina d'inici, on s'explica la història de l'Arxiu, un menú específic dona accés a les diferents seccions:

- **On som?** amb un plànol de situació de les instal·lacions, s'especifiquen, a més, els serveis de l'Arxiu, l'accés, i l'horari de consulta.
- **Fons Documentals.** Es relacionen els diferents fons i col·leccions que custodia l'Arxiu amb una breu informació del que contenen i les seves dates extremes.
- **Biblioteca/Hemeroteca,** permet accedir al catàleg de la biblioteca portuària.
- **Exposicions** produïdes conjuntament per l'Arxiu del Port i l'Autoritat Portuària de Tarragona.
- **Premi d'Investigació,** amb l'accés a les seves bases i informació de les quatre edicions del certamen.
- **Notícies** relacionades amb l'Arxiu del Port, els seus fons i les activitats que s'hi fan.
- **Memòries de l'Arxiu** des de l'any 2006.

Les versions en castellà i anglès estan també actualitzades i posades al dia.

La Biblioteca de l'Arxiu

La biblioteca portuària compta actualment amb un total de **9.701** volums registrats, xifra que s'ha vist notablement incrementada respecte l'any anterior amb motiu de l'adquisició de monografies gràcies al programa d'Intercanvi de Publicacions amb altres institucions (actualment 80), i a l'adquisició d'obres específiques tenint

en compte les necessitats informatives dels usuaris. Es van registrar un total de 578 llibres durant l'any 2010 i s'efectuaren 99 préstecs de llibres de la Biblioteca, xifra que ha augmentat en un percentatge del 153% respecte l'any 2009 (39 préstecs), gràcies al "Servei de distribució selectiva de novetats" que consisteix en la tramesa, via correu electrònic, amb periodicitat bimensual, d'un *Butlletí de novetats bibliogràfiques*. Tot i així, la xifra més significativa és la de les visites al catàleg de la biblioteca a través de la xarxa Internet que va ser de 16.988.

Amb l'objectiu de racionalitzar i ajustar al màxim la temàtica de la biblioteca de l'Arxiu, cenyint-nos a l'àmbit portuari i marítim, i arran del trasllat de les oficines de l'administració portuària a la nova seu, s'ha generat un fons de duplicats important (641 volums) que ens permet mantenir contacte amb altres institucions i organismes, de manera que, d'una banda, podem donar sortida a aquelles publicacions que no s'ajusten a la temàtica que ens interessa, i de l'altra, en podem adquirir d'altres més escaients.

L'Hemeroteca de l'Arxiu

Actualment compta amb 401 capçaleres entre revistes i diaris marítims i portuaris. S'ha continuat amb el servei iniciat l'any anterior de distribució de sumaris digitals, després de definir els àmbits d'interès dels usuaris que es van subscriure al servei, amb aquests resultats:

- Servei de distribució de sumaris: 21 subscripcions
- Total de sol·licituds d'articles: 81

El Servei de Documentació de l'Arxiu

Endegat a partir de la detecció de les necessitats informatives del personal de l'APT i el CEMAPT, en aquest any 2010, s'han desenvolupat els següents serveis i productes:

- Difusió selectiva de novetats: 25 subscripcions
- Elaboració de dossiers específics temàtics: 13 subscripcions
- E-butlletins i revistes electròniques: 21 subscripcions
- Recull de notícies: 5 subscripcions
- Recull memòries altres autoritats portuàries: 8 subscripcions

La Difusió i la divulgació

S'han publicat diversos articles en les revistes *Alport*, *Unió de Jubilats del Port* i els diaris: *Diari de Tarragona* i *Més* amb els següents títols:

- "IV Jornadas Técnicas de Archivos Portuarios", *AlPort*, núm. 42, 2010
- "Dones d'Empresa", *AlPort*, núm. 43, 2010
- "20 años del Archivo del Puerto de Tarragona", *AlPort*, núm. 44, 2010
- "El fons del Gremi de Marejants de Tarragona ingressa a l'Arxiu del Port", *AlPort*, núm. 45, 2010
- "20è aniversari de l'Arxiu del Port de Tarragona", *Unió de Jubilats*, desembre 2010
- "20 anys de l'Arxiu del Port", *Diari de Tarragona*, 27-10-2010
- Article per al llibre *25 aniversari Biblioteca Hemeroteca Municipal de Tarragona*.

Les exposicions

L'any 2010 des de l'Arxiu del Port s'ha col·laborat en el muntatge de l'exposició *Dones d'empresa* i s'ha produït i muntat l'exposició *20 anys d'Arxiu*:

- **Dones d'empresa**, exposició itinerant produïda per l'Institut Català de les Dones de la Generalitat de Catalunya, romangué oberta al Tinglado 4 del Moll de Costa del 5 de març al 6 d'abril de 2010. Al voltant de la celebració del Dia internacional de la Dona el 8 de març,

s'inaugurà aquesta exposició l'objectiu de la qual era donar a conèixer la vida i la trajectòria de dotze dones catalanes i empresàries que destacaren en diversos camps com la indústria tèxtil, la construcció, l'ensenyament o la restauració, i que amb el seu treball i esforç contribuïren a fomentar l'activitat econòmica del nostre país.

- **20 anys d'Arxiu**, exposició produïda per l'Arxiu del Port i l'Autoritat Portuària de Tarragona, es pogué visitar de l'1 de juliol a l'1 d'agost al Tinglado 4 del Moll de Costa. En el marc dels actes de celebració dels 20 anys de l'obertura al públic de l'Arxiu del Port, aquesta exposició dividida en sis àmbits pretenia explicar als visitants la trajectòria d'aquest equipament cultural de referència, tant a nivell local com a nivell estatal, ja que fou el primer arxiu portuari de tot l'estat espanyol. Els sis espais en què es dividí la mostra van ser:

- Els inicis: de magatzem de paper a Arxiu Històric
- L'edifici de l'Arxiu
- Els fons documentals i les col·leccions
- El cicle vital dels documents
- D'Arxiu Històric a Arxiu General
- El servei la difusió

A més, la Sala de Lectura de l'Arxiu va ser traslladada i recreada en el Tinglado 4 per tal que els visitants poguessin veure de primera mà els instruments de descripció de la documentació custodiada a l'Arxiu, és a dir els inventaris, guies i catàlegs, i consultar també una petita mostra de la Biblioteca Auxiliar.

En una petita zona de l'espai expositiu, mitjançant un ordinador, s'hi mostraren també els treballs de digitalització dels Llibres d'Actes de la Junta d'Obres del Port de Tarragona que estava duent a terme l'empresa Informàtica El Corte Inglés.

Un audiovisual ideat, realitzat i produït per l'equip tècnic de l'Arxiu: Vols conèixer la vida d'un document portuari? que mostrava, a grans trets i de manera didàctica, les tasques que es fan dia a dia a l'Arxiu del Port i el tractament que es fa a la documentació. Actualment aquest enregistrament es pot veure al web corporatiu seguint aquest enllaç:

<http://www.porttarragona.cat/ca/videos/597-documentportuarivida.html>

D'altra banda, i aprofitant que l'any 2011 a Tarragona se celebrarà el Bicentenari del setge a la Guerra del Francès, i que l'Autoritat Portuària de Tarragona col·laborarà juntament amb l'Ajuntament de Tarragona en el muntatge de l'exposició titulada: "Tarragona al temps del Francès (1808-1814)", una delegació tarragonina, formada per dos dels comissaris de la mostra, el director del Servei d'Arxiu Municipal, el cap de Relacions Externes i Comunicació de l'Autoritat Portuària i la cap de l'Arxiu, es desplaçà a Ciudad Rodrigo (Salamanca) per visitar l'exposició: "La ciudad frente a Napoleón. Bicentenario del sitio de Ciudad Rodrigo de 1810", i veure de primera mà algunes de les peces que s'exposaran a Tarragona.

Les publicacions

S'ha col·laborat novament amb el Servei de Publicacions del Port de Tarragona, i en concret en aquest any 2009, en l'edició i difusió posterior de l'obra: *Navinímia. Ancorades al Port de Tarragona. Embarcacions del segle XIX*. (2 vols.) de Maria Teresa Muntanya Martí i Francesc Escatllar Torrent; ambdós autors havien treballat els fons documentals de l'Arxiu de manera exhaustiva per dur a terme aquesta obra.

Així mateix, es col·laborà a què el 23 d'abril, Diada de sant Jordi, el Port de Tarragona a través del Servei de Publicacions estigués representat a La Rambla de la ciutat, en una parada amb una bona mostra de les publicacions editades els darrers anys.

La formació del personal

El personal adscrit a l'Arxiu, al llarg de l'any 2010 ha anat realitzant cursos específics i assistint a jornades relacionades amb les tasques que desenvolupen:

- Com es fa un quadre d'accés a la documentació, organitzat per l'Associació d'Arxivers de Catalunya i impartit per Joan Soler Jiménez i Laura Orega Gayá el dia 10 de novembre de 2010 a les instal·lacions de l'Arxiu del Port.
- Jornada Professional en el marc del Festival Memorimage al Centre de la Imatge Mas Iglesias de Reus el 13 de novembre de 2010.
- Innova doc_10. La gestió de documents electrònics a Barcelona els dies 13 i 14 d'octubre de 2010.
- 6è Laboratori d'arxius municipals. La planificació als arxius municipals a Barcelona el 18 de febrer de 2010.
- Jornada sobre L'equilibri entre la recerca històrica i la protecció de dades, organitzada per l'Agència Catalana de Protecció de Dades al Parlament de Catalunya el dia 20 de gener de 2010.
- IX Jornada d'Estudi i Debat. "La descripció arxivística. Com ho fem?" organitzada per l'Associació d'Arxivers de Catalunya a Barcelona el 26 de maig de 2010.
- Curs a les instal·lacions de Prevenport sobre prevenció d'incendis.

El Pla d'autoprotecció de l'Arxiu

Arran de l'assistència al "Curso de prevención de incendios en archivos, bibliotecas y museos" organitzat l'any 2009 a Toledo per les Ciudades Patrimonio de la Humanidad, aquest any 2010 i a instàncies de la responsable de l'Arxiu es va demanar als tècnics de Prevenport la redacció d'un Pla d'autoprotecció que contemplés les mesures d'actuació en situacions d'emergència; aquest document va ser lliurat el mes d'abril de 2010.

Els 20 anys de l'Arxiu

Sens dubte, bona part dels esforços humans i materials s'han esmerçat aquest any 2010 en l'organització d'un seguit d'actes per commemorar els 20 anys de l'Arxiu. La primera d'aquestes actuacions destinada a fer visible aquest aniversari consistí en la col·locació d'una banderola commemorativa a la façana de l'edifici de l'Arxiu; seguidament, el dia 9 de juny, coincidint amb el Dia Internacional dels Arxius, es preparà una Jornada de Portes Obertes durant la qual els usuaris van poder veure a través d'una visita guiada les instal·lacions de l'Arxiu del Port: els dipòsits on es guarda la documentació, la sala de consulta, etc. Així mateix van poder observar de prop una mostra dels documents més representatius de cadascun dels fons que s'hi custodien. El balanç de la Jornada va ser molt positiu i va tenir força repercussió en els mitjans, tant escrits com audiovisuals. Televisió de Catalunya (TV3) feu un reportatge de la visita i l'emeté dins el programa *Comarques* el mateix 9 de juny de 2010.

El dia 30 de juny, Tarragona Ràdio emeté el seu programa: "El matí de Tarragona Ràdio" conduït per Yolanda García, des de les instal·lacions de l'Arxiu amb un programa monogràfic en el qual hi participaren diverses persones que han estat vinculades a l'Arxiu del Port durant aquests 20 anys. El programa s'estructurà en cinc blocs: en el primer, Yolanda García, recorregué juntament amb el personal de l'Arxiu les instal·lacions per conèixer les tasques que s'hi duen a terme. En el segon bloc hi participaren els que van ser els promotors de l'Arxiu: el doctor en Història Moderna de la URV, Lluís Navarro Miralles, el que fou president del Port de Tarragona, Antoni Pujol Niubó, i la directora del Museu del Port, Mercè Toldrà. Seguidament es donà la paraula a alguns usuaris de l'Arxiu: Lluís Ballester, Teresa Muntanya i Marc Soler. En el penúltim bloc hi participaren professors de la URV vinculats a l'Arxiu: Anton Jordà i Montserrat Sanmartí i l'arxiver Joaquim Nolla. L'última part del programa comptà amb la presència d'Ana M. Mojarro, arxivera del Puerto de Huelva, Josep Anton Burgasé, president del Port de Tarragona i Gabriel Mas, cap de Relacions externes i Comunicació del Port de Tarragona.

Una altra de les activitats que s'organitzaren per commemorar els 20 anys de l'Arxiu va ser el Cicle de Conferències: *El patrimoni documental portuari i el seu estudi*. En dos dies, el 28 de juny i el 30 de juny es van impartir quatre conferències amb els següents títols:

- "Les fonts portuàries per a l'estudi del dret marítim", a càrrec d'Anton Jordà Fernández, catedràtic d'Història del Dret i les Institucions de la URV.
- "La ingeniería y la arquitectura portuarias", a càrrec d'Elena de Ortueta Hilberath, professora titular d'Història de l'Art de la Universidad de Extremadura.
- "L'estudi d'una empresa naval a través de les fonts portuàries", a càrrec del director del Centre de Documentació Marítima del Museu Marítim de Barcelona, Enric Garcia Domingo.
- "Los archivos portuarios y sus fuentes documentales", a càrrec d'Ana M. Mojarro Bayo, cap de l'Arxiu del Puerto de Huelva.

Les xerrades es van fer a la Sala d'Actes de l'Arxiu del Port i comptaren amb un bon nombre d'assistents. Està previst per al primer trimestre de l'any 2011 la seva edició electrònica en format CD-Rom.

Com a culminació de tots aquests actes i activitats organitzades per a commemorar els 20 anys de l'Arxiu, el dia 1 de juliol s'inaugurà al Tinglado 4 del Moll de Costa l'exposició: "20 anys d'Arxiu", de la qual s'ha parlat en l'apartat "Les exposicions".

Aprofitant que l'any 2010 se celebraven a més dels 20 anys de l'Arxiu, els 10 anys del Museu del Port, el mes d'octubre de 2010, en el marc de la 40a Fira Catalana del Consumidor - ExproReus, a l'estand del Port de Tarragona, el visitant, a banda de la informació portuària, va poder conèixer aquests dos centres culturals i la seva trajectòria de custòdia i difusió del patrimoni portuari.

De tots aquests actes la premsa escrita se'n feu ressò, i es publicaren notes de premsa de cadascuna de les activitats, però també alguns articles monogràfics, com el de Marc Soler a *La Vanguardia* del dia 15 d'octubre de

2010, titulat: "Vint anys d'arxiu portuari. L'Arxiu del Port de Tarragona va ser el primer arxiu portuari de tot l'Estat" o el de Núria Riu al *Diari de Tarragona* del 22 d'agost de 2010: "La Tarragona marítima en paper. El Arxiu del Port es el testimonio de todo lo que ha pasado en la línea de costa de nuestra ciudad. Ahora esta entidad cumple el vigésimo aniversario y lo celebra con una exposición". El canal tarragoní de televisió TAC 12 emeté també un reportatge de l'efemèride el dia 4 d'agost de 2010.

Tarragona, gener de 2011